

Nr 432.

Av herr **Hage**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 184, med förslag till lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Kungl. Maj:t har i proposition, nr 184, framlagt »Förslag till lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar».

Denna fråga har på sätt och vis stått på dagordningen här i landet ända sedan år 1904, då den s. k. sjömanspensioneringskommittén bl. a. föreslog, att »lika med olycksfall skulle räknas om försäkrad under anställning å fartyg insjuknade i sådan sjukdom, som kunde anses innebära för sjömännen särskild yrkesfara.»

Under denna tid har en dylik försäkring genomförts i ett flertal utländska stater nämligen Belgien, Finland, Frankrike, Schweiz, Sovjet-Ryssland, Storbritannien, Tyskland och Österrike. Med avseende på ett flertal av dessa stater ligger införandet av lagstiftningen flera år tillbaka i tiden; så har exempelvis lagstiftning på området i Schweiz existerat ända sedan år 1911.

Då nu slutligen efter många års utredning frågan framförts till avgörande i vårt land, hade man kunnat ha anledning förvänta sig, att lagstiftningen av Kungl. Maj:t föreslagits skola få en betydligt vidare omfattning d. v. s. gälla för ett större antal sjukdomstyper än vad som nu i den Kungl. propositionen föreslås. Och man kan grunda detta påstående på dels den omständigheten att lagstiftningen i de flesta i propositionen omnämnda staterna har en betydligt vidare omfattning, dels även därpå, att under hand mycket välmotiverade krav framförts från ett flertal fackorganisationer om att en blivande lagstiftning borde omfatta även en del yrkessjukdomar, som enligt det nu framlagda lagförslaget ej skulle falla under lagen. Slutligen kan man peka därpå, att regeringsförslaget icke ens gått till mötes det gamla och synnerligen väl motiverade kravet, att lagen skulle omfatta sådana sjukdomar, som kunna träffa sjömän på grund av att de taga befattning med varor, som komma från platser, där smittosamma sjukdomar härja, vilka sjukdomar alltså kunna för sjömän utgöra en särskild yrkesfara. Och likväl kan man för ett tillmötesgående av detta krav åberopa sig på den auktoritet, som ligger i ett tillstyrkande från en kungl. kommitté, varförutom frågan framförts från sjömännens organisationer samt i motion i riksdagen — i sistnämnda motion har kravet även utvidgats till att omfatta sjukdomar, »som förorsakats av särskilt giftiga, vid arbetet begagnade ämnen, samt vid anställning å fartyg ådragna skador, såsom smittosamma och klimatska sjukdomar, lastens avdunstning eller kolosförgiftning.»

För att få belägg för det ovannämnda påståendet att lagstiftningen i de

flesta utländska stater fått en vidare omfattning och giltighet, må det här tillåtas, att ur den vid propositionen fogade bilagan omnämna några sjukdomar, som enligt vissa utländska lagar betraktas som yrkessjukdomar, men vilka enligt det nu framlagda lagförslaget ej skulle komma att falla under lagens bestämmelser. Bland de sjukdomar, som i nämnda förteckningar å sid. 76—91 uppräknas, må främst omnämnas: lungtuberkulos, förgiftningar av olika slag förorsakade genom en del andra ämnen än de som inbegripas i den kungl. propositionen, kräfta av olika slag (exempelvis hos skorstensfejare), grå starr (hos glasarbetare), vissa masksjukdomar (hos gruvarbetare), telegrafist-, skriv- och spinnkramp, dövhet hos arbetare i valsverk samt hos nitare m. fl., sjukdomar på grund av sysslande med döda djurs kroppar m. m.

Från fackföreningshåll har, utöver vad förut omnämnts, vid upprepade tillfällen den meningen framförts, att vissa av de här nämnda sjukdomarna måste med hänsyn till den talrika förekomsten i speciella yrken betraktas som yrkessjukdomar och alltså ingripas under lagen. Som en framställning, härledande sig från detta håll, kan man exempelvis även betrakta den motion, som i andra kammaren framfördes vid 1928 års riksdag om att vid *muskelsträckning* (inklusive visst slag av ryggvärk), som är en mycket vanligt förekommande sjukdom hos arbetare i smideshyttor m. fl. industriella företag, skulle utgå ersättning enligt olycksfallslagens grunder, vilken motion dock avlogs av riksdagen.

Ävenså har vid upprepade tillfällen från typografhåll framförts den, så vitt man kan finna, synnerligen väl motiverade uppfattningen, att nämnda yrkesmäns sysselsättning i stor utsträckning disponera för lungtuberkulos, varför denna sjukdom för denna grupp av yrkesidkare borde, som skett i vissa utländska lagar, upptagas bland de sjukdomar, som borde falla under den svenska lagstiftningen.

Men det förekommer även inom andra yrkesgrupper sjukdomar, som med tämligen stor bestämdhet kunna inrangeras som yrkessjukdomar. Hit kunna bl. a. räknas de sjukdomar, på vilka man pekat, då i motion i första kammaren av herr Möller och i andra kammaren av herr P. A. Hansson föreslås sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag rörande försäkring mot yrkessjukdomar, att som yrkessjukdom även skall betraktas sjukdom framkallad genom inverkan av *bensin*, *bensol*, *stenkolstjära*, *koloxid* eller *terpentin*.

Det torde icke vara nödvändigt att här motivera, varför en utvidgning av lagstiftningen bör ske till att även omfatta nämnda slag av sjukdomar. Däremot finnes det i detta sammanhang anledning att ytterligare peka på en grupp av sjukdomar, nämligen dem varav arbetare vid fältspatsgruvor ofta drabbas, vilket påvisats i en samtidigt av herr Brännberg väckt motion. Ävenså kan man erinra om de slag av sjukdomar, som å sidorna 33—35 i propositionen berörts i framställningar från styrelserna för Svenska livsmedelsarbetareförbundet, Skandinaviska sadelmakare- och Tapetserareförbundet, Svenska transportarbetareförbundet, Svenska järnvägsmannaförbundet och Svenska

Måleriarbetareförbundet. Slutligen kan exempelvis erinras därom, att en i vår tid till antalet ej obetydlig kår, nämligen de, som arbeta som badare och baderskor, på grund av den dagliga vistelsen i ständigt varmfuktmättade lokaler i mycket stor utsträckning få sin hälsa fördärvad. Slutligen kan framhållas, att vissa magsjukdomar betraktas som yrkessjukdomar för chaufförer.

I detta sammanhang förtjänar det också mycket starkt framhävas att *Landssekreteriatet* rörande den ifrågasatta lagstiftningen även gått in för den uppfattningen (se sid. 22 i propositionen), att lagförslaget kommit att få en allt för ringa omfattning samt att rätten till ersättning borde inom en ej allt för avlägsen framtid utsträckas till att omfatta alla arbetare, som bleve arbetsoförmögna på grund av skada, som uppkommit genom arbetet, oavsett vad som förorsakat skadan, då denna mera bestämt kunde härledas ur arbetet.

Ävenså ha herrar *Carlsson* och *Tengdahl* inom Försäkringsrådet framhållit, att förteckningen i lagförslaget å sjukdomar, som skulle falla under lagen, utelöste »en rad av fall, vilka borde komma under lagen och som vid prövning av olycksfall jämlikt 1916 års lag avvisades som yrkessjukdomar. Så bleve exempelvis fallet med skador, som uppstode vid behandling och arbete med kalk och cement, samt skador, som företrädesvis uppstode vid jordbruksarbete vid behandling av norges-salpeter och andra därmed jämförliga gödningsämnen. Skador som inte så sällan förekomme.»

Det uppräknade av yrkessjukdom, som här ovan samt i den utländska lagstiftningen skett, giver ett klart belägg för det påstående, som här förut framförts, nämligen, att den nu föreslagna lagstiftningen måste, om den skall kunna komma upp till samma effektivitetsnivå som den utländska lagstiftningen *genomsnittligt* har, utökas och förbättras till att omfatta ett flertal yrkessjukdomar utöver dem, som innefattas i regeringsförslaget. Från denna utgångspunkt framställes i denna motion dels det yrkandet, att lagförslaget nu kompletteras på det sätt, som föreslagits i de förutnämnda motionerna, men att därutöver riksdagen måtte anmoda Kungl. Maj:t att åstadkomma en utredning om och i vilken utsträckning samt till vilka yrkessjukdomar lagstiftningens omfattning ytterligare skall utsträckas. Det synes nämligen, som om den utredning, som skett på detta område, måste kompletteras både från medicinska och andra utgångspunkter. Det förefaller också som om av en sådan utredning skulle komma att framgå, att ett flertal av de här ovan nämnda sjukdomarna skulle kunna betecknas som yrkessjukdomar, som borde falla under lagen på fullt ut lika goda skäl som de sjukdomar, som upptagits i det framlagda lagförslaget.

Här möta visserligen mot dessa påståenden två invändningar nämligen *dels* att de sjuka kunna omhändertagas av sjukvårdarna, *dels* att yrkesinspektionen nu håller på att förbättras på ett sådant sätt, att vissa yrkessjukdomar bli mera

sällsynta. Av dessa invändningar är kanske den sista mest vägande, men likväl kan mot densamma invändas, att yrkessjukdomar alltfjämt komma att finnas även med en mycket sträng tillämpning av yrkesfarelagens bestämmelser, vilka bestämmelser för övrigt ej kunna *på en gång* borteliminera sådana sjukdomsanledningar, som hänföra sig till gammalmodiga och trånga arbetslokaler m. m. Vad åter igen den förstnämnda invändningen beträffar, så behöver man för ett bemötande av densamma endast erinra därom, att sjukkasseverksamheten är en *frivillig* rörelse, som beklagligtvis ej omfattar arbetareklassen i den utsträckning, som skulle vara önskligt, samt att denna rörelses betungande med ekonomiska bördor, som härröra från yrkessjukdomar, leder därtill, att resp. yrkes- och industrigrenars arbetsgivare befrias från ekonomiska förpliktelser, som skulle påvila dem enligt de principer, på vilka det nu framlagda lagförslaget uppbyggts, enligt vad som bestämt framhålls i den kungl. propositionen.

Från samtliga ovan nämnda utgångspunkter, och då redan nu utredningar pågå, som beröra näraliggande sociala lagstiftningsområden, hemställes alltså,

att riksdagen måtte vid ett antagande av Kungl. Maj:ts proposition nr 184 med Förslag till lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar samt med godkännande av den utvidgning av yrkessjukdomsbegreppet, som i vissa motioner föreslagits, samtidigt till Kungl. Maj:t avlåta en skrivelse med begäran, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken mån lagstiftningen ifråga må kunna utsträckas på sådant sätt, att rätten till ersättning enligt denna lag kommer att omfatta alla arbetare, som bleve arbetsoförmögna på grund av yrkessjukdom, som uppkommit genom arbetet.

Stockholm den 9 april 1929.

Ernst Hage.